

Світова економіка та міжнародні відносини

УДК 339.727.22(477)

Саїнчук Наталія Валеріївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту*

Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича

Саинчук Наталия Валериевна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и кредита*

Черновицкий национальный университет имени Ю. Федьковича

Sainchuk Nataliya

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Finance and Credit

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Гаврилюк Оксана Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки*

Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича

Гаврилюк Оксана Владимировна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры международной экономики*

Черновицкий национальный университет имени Ю. Федьковича

Gavryliuk Oksana

PhD in Economics, Associate Professor

Associate Professor of the Department of International Economics

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Голик Інна Іванівна

магістр

Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича

Голик Инна Ивановна

магистр

Черновицкого национального университета имени Ю. Федьковича

Golik Inna

Master of the

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

**ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ У ЗАЛУЧЕННІ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ
ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ УКРАЇНИ
ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ В ПРИВЛЕЧЕНИИ ПРЯМЫХ
ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ ДЛЯ УКРАИНЫ
THE ADVANTAGES AND DISADVANTAGES IN ATTRACTING
FOREIGN DIRECT INVESTMENT FOR UKRAINE**

***Анотація.** У статті визначено, що обсяг прямих іноземних інвестицій є одним із основним показником, який характеризує ступінь інтеграції країни та її регіонів у міжнародне співтовариство. Цей показник залежить від привабливості об'єкту інвестування або рівня інвестиційного ризику. Отримання як іноземних, так і внутрішніх інвестицій, а саме, умови їх залучення – це фактори, котрі характеризують інвестиційну діяльність, як у цілому в країні, так і між її регіонами та сприяють подальшому розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.*

Визначено роль прямих іноземних інвестицій на міжнародному ринку інвестицій, яка проявляється в сприянні активізації інвестиційному процесу, стимулюванні капітальних вкладень у матеріально-технічну базу країни, впливанні на ефективне використання національних ресурсів,

призводить до заміщення найменшефективніших внутрішніх фірм на іноземні, які є більш рентабельними, підвищенні продуктивності праці і середніх доходів на душу населення у приймаючої країни, посиленні конкуренції на національному ринку за рахунок приходу іноземних компаній, стимулюванні розвитку експортної продукції, збільшенні обсягу товарообігу між країнами, інтегруванні входження національної економіки у світове співтовариство.

Надходження інвестицій в економіку приймаючої країни є фактором однозначно позитивним. Внутрішні інвестиції виглядають набагато привабливіше, ніж зовнішні, адже вони не обтяжені тими багатьма проблемами і незручностями, що пов'язані з експансією західного капіталу. Але сьогодні в Україні спроможність мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів є значно нижчою, ніж у розвинутих країнах. Отже, ми виходили з наявних можливостей, які теж мають немало позитивів.

Для багатьох країн саме міжнародна інвестиційна діяльність визначає умови економічного розвитку. Особливо помітним це питання є для країн з низьким рівнем економічного розвитку, в тому числі і для України. Для таких держав іноземні інвестиції посідають значне місце серед джерел ресурсів для трансформації економіки. Але при здійсненні прямих іноземних інвестицій можуть виникати певні перепони приймаючої країни та ускладнювати цей процес для країни-експортера капіталу.

Автори здійснили власні узагальнення і виділили основні переваги та недоліки у залучення ПІІ та встановили, що ПІІ можуть себе проявляти як позитивно, так і негативно.

Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції, приймаюча країна, проблеми залучення прямих іноземних інвестицій, переваги та недоліки залучення прямих іноземних інвестицій.*

Аннотация. В статье определено, что объем прямых иностранных инвестиций является одним из основным показателем, характеризующим степень интеграции страны и ее регионов в международное сообщество. Этот показатель зависит от привлекательности объекта инвестирования или уровня инвестиционного риска. Получение как иностранных, так и внутренних инвестиций, а именно, условия их привлечения - это факторы, которые характеризуют инвестиционную деятельность, как в целом в стране, так и между ее регионами и способствуют дальнейшему развитию внешнеэкономических связей.

Определена роль прямых иностранных инвестиций на международном рынке инвестиций, которая проявляется в содействии активизации инвестиционному процессу, стимулировании капитальных вложений в материально-техническую базу страны, окажет влияния на эффективное использование национальных ресурсов, приводит к замещению наименееэффективных внутренних фирм на иностранные, которые являются более рентабельными, повышению производительности труда и среднедушевых доходов населения в принимающей страны, усилении конкуренции на национальном рынке за счет прихода иностранных компаний, стимулировании развития экспортной продукции, увеличении объема товарооборота между странами, интегрировании входящего национальной экономики в мировое сообщество.

Поступления инвестиций в экономику принимающей страны является фактором однозначно положительным. Внутренние инвестиции выглядят намного привлекательнее, чем внешние, ведь они не обременены теми многими проблемами и неудобствами, связанные с экспансией западного капитала. Но сегодня в Украине способность мобилизации внутренних инвестиционных ресурсов значительно ниже, чем в развитых странах. Итак, мы исходили из имеющихся возможностей, которые имеют немало позитивов.

Для многих стран именно международная инвестиционная деятельность определяет условия экономического развития. Особенно заметным этот вопрос для стран с низким уровнем экономического развития, в том числе и Украине. Для таких государств иностранные инвестиции занимают значительное место среди источников ресурсов для трансформации экономики. Но при осуществлении прямым иностранным инвестициям могут возникать определенные преграды принимающей страны и усложнять этот процесс для страны-экспортера капитала.

Авторы провели собственные обобщения и выделили основные преимущества и недостатки для привлечения ПИИ и установили, что ПИИ могут себя проявлять как положительно, так и отрицательно.

Ключевые слова: *прямые иностранные инвестиции, принимающая страна, проблемы привлечения прямых иностранных инвестиций, преимущества и недостатки привлечения прямых иностранных инвестиций.*

Summary. *The article identified that the volume of foreign direct investment is one of the main indicators, which characterizes the degree of integration of the country and its regions in the international community. This rate depends on the attractiveness of the object of investment or the level of investment risk. The obtaining of both foreign and domestic investment, namely, the conditions of their involvement are factors that characterize the investment activity as a whole in the country and among its regions and promote the further development of foreign general economic relations.*

It was defined the role of foreign direct investment in the international investment market, which is manifested in the promotion of revitalization of investment process, stimulation of capital contribution in material and technical basis of the country, the effect on the efficient use of national resources, lead to the replacement of the least efficient domestic firms into the foreign which are

more cost- effective, increase the productivity and average income per capita in the host country, increase the competition in the national market due to the arrival of foreign companies, stimulate the development of export products, increase the volume of the trade among the countries, integrate the enter of the national economy into the world community.

Investment inflow in the economy of host country is definitely a positive factor. Domestic investment are far more attractive than external, because they are not burdened by those huge problems and inconveniences that are associated with the expansion of western capital. But today the ability to mobilize internal investment resources in Ukraine is much lower than in the developed countries. So, we based on existing capacities which also have many advantages.

For many countries exactly the international investment activity defines the conditions for economic development. This question is especially noticeable for countries with the low level of economic development, including Ukraine. For such states, foreign investment occupy a significant place among the sources of resources for the transformation of the economy. But in the implementation of foreign direct investment the certain obstacles in the host country may arise and complicate this process for the exporter's country investment.

The authors made their own generalizations and identified the main advantages and disadvantages of FDI and established that FDI can manifest themselves both positively and negatively.

Key words: *foreign direct investment, host country, the problems of attracting foreign direct investment, advantages and disadvantages of attracting direct foreign investment.*

Постановка проблеми. Основними завданням у ході реалізації намічених цілей на перспективу та економічного розвитку України є створення матеріально-технічної бази та виробничих потужностей національної економіки на основі інновацій, сучасної техніки та технологій.

Для цього на даний час країна потребує значних ресурсів – інвестиційних. Але в умовах значного дефіциту внутрішніх інвестиційних ресурсів актуальним постає питання у формуванні відповідного механізму для збільшення залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ). ПІІ повинні відігравати не основну роль, а поповнювати внутрішній інвестиційний потенціал країни.

Ефективне використання ПІІ сприяє зростанню темпів структурної перебудови національної економіки та входження її у світову. ПІІ можуть стати вагомим чинником економічного зростання, але без впливу на соціальну та політичну безпеку держави.

Залучення ПІІ в економіку країни стикається з багатьма перепонами як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру, які державі вкрай необхідно вирішувати. Але повна відмова від залучення ПІІ буде залишати країну в інвестиційній ізоляції та поза міжнародного співтовариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням про переваги та недоліки у залучення ПІІ в економіку приймаючої країни було присвячено багато напрацювань як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Брю С. [12], Вознесенська Н. [1], Говорушко Т. [3], Гитман Л. [2], Джонк М. [2], Гринькова В. [4], Даннінг Дж. [25], Данілов О. [5], Диба О. [6], Дука А. [7], Захарін С. [9], Єгоров А. [8], Кейнс Дж. [10], Майорова Т. [11], Макконнелл К. [12], Максимів Д. [13], Макуха С. [14-15], Маркевич К. [16], Обушна Н. [3], Пересада А. [17-18], Рогач О. [19], Савлук О. [20], Тесля С. [21], Федоров Г. [22], Хаймер С. [26], Череп А. [23], Шарп У. [24].

В статті автори використовували праці багатьох інших дослідників, які досліджували проблеми переваг та недоліків у залученні прямих іноземних інвестицій в економіку країни та на основі цього зробили власні узагальнення.

Мета дослідження. Обґрунтування шляхів подолання негативних та посилення позитивних чинників, сильних і слабких сторін залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність залучення прямих іноземних інвестицій в економіку країн постійно зростає. Це обумовлено нестачею внутрішніх інвестиційних ресурсів, низькою активністю внутрішніх інвесторів, економічною та політичною ситуацією у приймаючих країнах. Але в них є бажання залучати нові технології та створювати конкурентну продукцію, формувати людський капітал, освоювати міжнародні ринки та здійснювати модернізацію та реформування національної економіки. Тому обсяги прямих іноземних інвестицій на світовому ринку з кожним роком постійно зростають.

Роль прямих іноземних інвестицій на міжнародному ринку інвестицій проявляється в наступному:

- сприяють активізації інвестиційному процесу;
- стимулюють капітальні вкладення у матеріально-технічну базу країни;
- впливають на ефективне використання національних ресурсів;
- призводять до заміщення найменшефективніших внутрішніх фірм на іноземні, які є більш рентабельними;
- сприяють підвищенню продуктивності праці і середніх доходів на душу населення у приймаючої країни;
- посилюють конкуренцію на національному ринку за рахунок приходу іноземних компаній;
- стимулюють розвиток експортної продукції;
- збільшують обсяг товарообігу між країнами;
- інтегрують входження національної економіки у світове співтовариство.

Але при здійсненні прямих іноземних інвестицій можуть виникати певні перепони приймаючої країни та ускладнювати цей процес для країни-експортера капіталу. Це можна відобразити в табл. 1.

Таблиця 1

Перепони при залученні ПІІ

Перепони	Характеристика
Психологічні	1. Економічні проблеми іншої країни. 2. Політика та культура інших країн. 3. Незнання методів торгівлі. 4. Інший порядок звітності в країні. 5. Не володіння мовою країни.
Інформаційні	1. Проблеми при отриманні інформації про ринки та емітентів. 2. Різні цінові системи. 3. Різні забезпечуючі пакети комп'ютерних програм.
Законодавчі	1. Різна законодавча та нормативна база, стосовно іноземних інвестицій. 2. Різна система оподаткування. 3. Різні законодавчі та нормативні акти про державне рулювання іноземних інвестицій.
Додаткові трансакційні витрати	1. Більші комісійні посередникам на іноземних ринках. 2. Більша плата за оформлення угод та договорів. 3. Більша плата керуючим портфелем іноземних інвестицій.
Ризики	1. Ризики національних ринків. 2. Додаткові ризики для нерезидентів пов'язані з можливими обмеженнями вивозу капіталу та доходу. 3. Валютні ризи.

Джерело: узагальнено авторами

Тому наслідки прямих іноземних інвестицій можна розглядати з двох сторін, з однієї – це проблема, а з іншої – шляхи їх подолання. Отже які все-таки переваги та недоліки можуть виникнути при вирішенні проблеми залучення ПІІ?

По-перше, це перелив капіталів, технологій, ноу-хау, інших ресурсів, яких недостатньо у приймаючої країни, але без яких неможливе подальший розвиток національної економіки. І це може надавати більше можливостей для її економічного зростання. В світі зараз існує багато ТНК, які мають

потужні ресурси, а можливість вільного переливу капіталів дозволяє їм отримувати додаткові прибутки і орієнтуються вони у високоприбутковій галузі економіки. Внаслідок чого посилюються диспропорції у національній економіці.

По-друге, працевлаштування та зайнятість населення. ПІІ здійснюють прямий та опосередкований вплив на зайнятість приймаючої країни. Це пов'язано з тим, що у країні багато дешевих трудових ресурсів, які приймаються на роботу. Тоді це буде прямий вплив. А непрямий, коли в економіці приймаючої країни створюються робочі місця за рахунок надходження ПІІ.

По-третє, вплив на структуру платіжного балансу приймаючої країни. Цей вплив для приймаючої країни неоднозначний і він залежить від того у якому вигляді надходять ПІІ. Якщо вони надходять у вигляді нового підприємства, то сальдо платіжного балансу приймаючої країни збільшується за рахунок припливу фінансових потоків. Якщо ПІІ є за рахунок імпорту товарів, робіт і послуг, то вони збільшують платіжний баланс в частині поточного рахунку. І якщо ПІІ проявляються у вигляді експорту товарів, робіт і послуг, то такий приплив може негативно вплинути на структуру платіжного балансу приймаючої країни.

По-четверте, вплив новітніх технологій, знань і навичок. Цей вплив має позитивний вплив на приймаючу країну, так як у результаті отримання нових знань і навичок працівники стають більш кваліфікованими і можуть застосовувати цей досвід на вітчизняних підприємствах.

По-п'яте, вплив конкуренції на приймаючу країну. ПІІ надають позитивний поштовх внутрішньому ринку, стимулюючи його до підвищення ефективності виробництва за рахунок ефективного використання енергоносіїв, підвищення продуктивності праці, зниження цін, владання інвестиційних ресурсів у технічне переоснащення та модернізацію виробництва.

По-шосте, вартість ПІІ для приймаючої країни. Це послаблює фінансове становище вітчизняних підприємств, так як вони не мають достатніх інвестиційних ресурсів, а ПІІ вкладають потужні транснаціональні компанії. В подальшому вони можуть витіснити національні підприємства з ринку і створювати монополії. А це вже негативно для національної економіки приймаючої країни.

По-сьоме, ПІІ, які створюють на ринку свої дочірні фірми, потім вивозять прибутки та капітали, а це призводить до вивозу валюти з приймаючої країни.

Таким чином ефективність впливу ПІІ на національну економіку приймаючої країни може бути як позитивно, так і негативно.

Враховуючи позитивні та негативні сторони ПІІ, ми можемо їх визначити для України, яка за останні роки залучала незначні обсяги іноземних інвестицій та була закрыта для більшості країн світу. Але євроінтеграційні процеси та поступова відкритість української економіки потребують часу. Тому важливим у економічній політиці країни стосовно ПІІ повинен бути відповідний державний механізм за регулюванням та контролем ПІІ. Інакше позитивного ефекту взагалі може не бути.

Розглянувши вище позитивні та негативні риси ПІІ і стосовно даної проблеми в Україні, можна також виділити наступне:

- поступове збільшення частки інвестицій із країн ЄС;
- створення підприємств з іноземними інвестиціями було в основному в сферу послуг та торгівлю;
- нестабільність валютного курсу;
- слабе використання механізмів фінансового ринку;
- іноземні інвестиції в основному були спрямовані у центральні регіони та високоприбуткові сфери національної економіки;
- падіння внутрішнього попиту;

- відсутність гарантій з боку держави, щодо захисту іноземних інвестицій;
- недосконалість судової системи;
- недосконалість аудиту та звітності;
- конфлікт на Сході країни.

Проблеми пов'язані з ПІІ в Україні можна структурувати на законодавчі, економічні, соціальні, інфраструктурні, інституціональні та політичні (рис. 1).

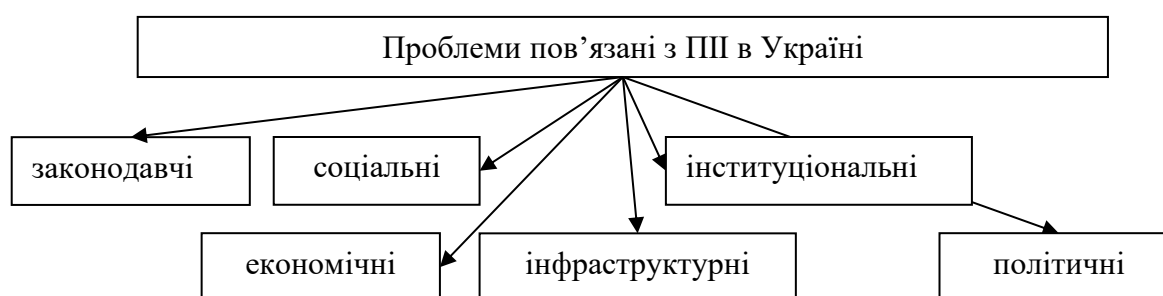

Рис. 1. Основні проблеми залучення ПІІ

Джерело: узагальнено авторами

Однією із основних проблем у залученні ПІІ є ненадійність законодавчої бази, яка з кожним роком збільшується та доповнюється. На даний момент в Україні нараховується біля 140 законодавчих і нормативних актів, які регулюють діяльність іноземних інвесторів і це ускладнює механізм залучення ПІІ. Тобто немає єдиного законодавчого акту, котрий би був універсальним. Також мінливість законодавства супроводжується недосконалістю адміністративно-територіального устрою. Постає гостра проблема у реформуванні адміністративно-територіального устрою та приведення її у відповідність до Конституції України та критеріїв міжнародного рівня в частині їх об'єднання. В подальшому це би сприяло ефективності управління територіями, зниженню витрат на утримання органів управління та підвищенню соціально-економічного розвитку країни.

Економічні проблеми, які існують в Україні, пов'язані з трансформацією економіки. Приватизація є ефективним інструментом залучення ПІІ в економіку країни. І дійсно за українським законодавством іноземні інвестори можуть інвестувати у рухоме чи нерухоме майно через приватизацію. Але бажаного ефекту від приватизації не відбулося. Крім зміни власника на приватизованих підприємствах нічого не змінювалося, активи підприємства перетворювалися для місця оренди. Кошти, які надходили від приватизації не інвестувалися у основний капітал або інші форми реального інвестування (модернізацію, реконструкцію, технічне переоснащення і т.п.).

Держава повинна забезпечувати рівні умови приватизації як для внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. Важливо насамперед визначитись стосовно приватної власності на землю.

Також наявні диспропорції у галузевій та регіональній структурі залучення ПІІ, коли іноземні інвестиції більше спрямовуються у центральні регіони та у ті галузі промисловості, де можна отримати швидке одержання прибутків. Це не сприяє розвитку економіки країни. Також більша частка ПІІ в Україні спрямовується у низькотехнологічні галузі, а не у інноваційні підприємства, які на сучасному етапі розвитку будь-якої країни повинні бути пріоритетнішими. Ця ситуація є однією із проблем для одержання довгострокових ефектів від залучення ПІІ. Вона призводить до поглиблення економічних дисбалансів регіонів та галузей України.

Соціальний характер у залученні ПІІ проявляється в основному у рівні життя населення країни. В Україні він значно нижчий від розвинутих країн світу. Українці витрачають в чотири рази менше ніж в країнах ЄС. За даними Держкомстату України більша половина доходів населення витрачається на комунальні послуги та придбання продуктів харчування. Низька купівельна спроможність населення та економічна ситуація в країні ніколи не була привабливою для іноземних інвесторів. І теж не створює

довгострокових очікувань для іноземних інвесторів. Ще однією низькою проблем соціально-психологічного характеру являється відсутність ринкової поведінки вітчизняних підприємств. Вони не можуть самостійно приймати відповідальні рішення та миттєво пристосовуватися до постійних коливань в економіці.

Держава через урядові інститути впливають на процес залучення ПІІ. Позитивний ефект досягається при взаємодії державних установ із агенціями з просування інвестицій (англ. – investment promotion agencies) (АПІ), які почали свою діяльність з кінця ХХ століття. Основне призначення цих інститутів просування ПІІ на внутрішній ринок приймаючої країни та створення сприятливого інвестиційного іміджу країни. Таким чином, вони є основними посередниками між інвесторами і приймаючими країнами.

В розвинутих країнах світу АПІ в основному фінансуються урядами. Проблема країн, що розвиваються, а також і України, полягає у нестачі державного фінансування цих агенцій. Тому агенціям необхідно самим залучати додаткові джерела фінансування, а це суперечить їх основній функції на інвестиційному ринку – надавання послуг для освоєння залучених ПІІ та введення бізнесу. Отже державні та інші інститути повинні бути зацікавлені у співпраці з цими агенціями, тому що їхня ефективна робота впливає на покращення загального розвитку національної економіки.

Рівень розвитку інфраструктури в країні є одним із факторів, який збільшує потік та покращує умови у сфері залучення ПІІ. Це дозволяє країні мати певні переваги у конкурентній боротьбі на світовому ринку інвестицій. Але на шляху до ефективного залучення ПІІ в Україні стоять багато перепон у вигляді нерозвиненості комунікаційних засобів, низького рівня підготовки кадрів, проблем відпрацювання інвестиційних пропозицій та бізнес-планів, недостатня інформованість щодо привабливих галузей в країні і т.п.

Політичні фактори теж являються одним із вагомих чинників при залученні ПІІ. Політична нестабільність, зміна урядів та гілок влади як на

державному, так і на регіональному рівні, корупція, бюрократизм, політичні вбивства та скандали, військові заворушення. Все це призводить до відсутності системи страхування від політичних ризиків і посилюю недовіру іноземних інвесторів до приймаючої країни.

Висновки та перспективи подальших дослідження у напрямку. Врахування світового досвіду дозволило нам виділити основні переваги та недоліки у залучення ПІІ та встановити, що ПІІ можуть себе проявляти як позитивно, так і негативно.

Ефективне використання ПІІ у національній економіці є складовою міжнародного руху капіталів. Вони позитивно впливають на макроекономічні процеси приймаючої країни та можуть вирішити ряд соціальних проблем.

Україна є однією із потенційно привабливих країн світу для залучення ПІІ. Вона багата на різні види ресурсів: виробничі, науково-технічні, робочі, природні, ринкові та товарні. Але існує низка проблем, що потребують першочергового вирішення для покращення інвестиційного іміджу та потенціалу країни. Необхідно здійснити ряд кардинальних реформ для впровадження ефективної стратегії залучення ПІІ. А це вимагає формування привабливого інвестиційного середовища з врахування специфіки країни, її регіонів та галузей.

Література

1. Вознесенская Н.Н. Современное понятие «иностранные инвестиции» // Закон. 2012. №5. С. 167-174.
2. Гитман Л., Джонк М. М.: Дело, 1997. 1008 с.
3. Говорушко Т, Обушна Н. Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. Теорії мікро-макроекономіки. 2013. Вип. 41. С. 91-99. URL:<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf>

4. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Інвестування: Навчальний посібник / під заг. Ред. Д-ра екон. Наук, проф.. В.М. Гриньової. 2-ге вид., доправ. і доп. Х: ВД «ІНЖЕК», 2004. 404 с.
5. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченько О.Г. Інвестування: навчальний посібник. К.: «Видавничий дім «Компютерпрес», 2001. 364 с.
6. Дибба О., Левицька В. Інвестиційна політика в стимулюванні економічного розвитку // Ринок цінних паперів України. 2011. № 5/6. С. 29-33.
7. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навчальний посібник. К.: Каравела, 2007. 424 с.
8. Егоров А.Ю. Институционализм. Инвестиционный потенциал: формирование и реализация. Харьков, 2007. 188 с.
9. Захарін С. В. Механізм державного регулювання іноземного інвестування: монографія / під ред. член-кор. НАНУ, д-ра екон. наук М.С. Герасимчука. К.: НАН України. Ін-т економіки, 2003. 161 с.
10. Кейнс Дж. Избранные произведения: пер. с англ. М.: Экономика, 1993. 543 с.
11. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: навчальний посібник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. 376 с.
12. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономика: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. 14-е изд. М.: ИНФРА-М, 2003. 972 с.
13. Максимів Д. Я. Покращення інвестиційної привабливості України // Інноваційна економіка: всеукр. наук.-вироб. журн. 2012. № 1. С. 201-203.
14. Макуха С. М. Інноваційність іноземних інвестицій - чинник модернізації перехідної економіки // Вісник Нац. юрид. академії України ім. Ярослава Мудрого. 2011. № 2 (5). С. 30-40.

15. Макуха С. М. Кон'юнктура прямих іноземних інвестицій на ринку міжнародних інвестиційних ресурсів // Науковий вісн. Нац. лісотехн. ун-ту України. 2012. Вип. 22.1. С. 291-294.
16. Маркевич К. Л. Досвід країн ЄС у сфері іноземного інвестування - крок України до європейської інтеграції. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/DTR_ep/2009_4/files/EC409_26.pdf
17. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом: монографія. К.: Лібра, 2002. 472 с.
18. Пересада А.А. Інвестування: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2004. 250 с.
19. Рогач О. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу 17 Вип. 17 національних корпорацій: підручник. К.: Либідь, 2005. 720 с.
20. Савлук О. В. Закордонний досвід формування інвестиційної привабливості регіону // Економічний форум. 2012. № 2. URL: http://efomm-1пш.:com/zakordonnij_dosv%D1%96d-formuvannya.html
21. Тесля С. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. С. 131-139.
22. Федоров Г. О. Особливості формування інвестиційного іміджу України // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Херсон: Гельветика, 2018. Т. 29 (68), № 3. С. 97–102.
23. Череп А.В. Інвестознавство. К.: Кондор, 2006. 398 с.
24. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Інвестиції: пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 1997. 1024 с.
25. Dunning, J.H. Multinational Enterprises and Global Economy // Reading: Addison. Wesley Publishing Company. Chapter 3.
26. Hymer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment. MIT Press., 1976. 253 p.

References

1. Voznesenskaya N.N. Sovremennoe ponyatie «inostrannye investitsii» // *Zakon*. 2012. №5. S. 167-174.
2. Gitman L., Dzhonk M. M.: *Delo*, 1997. 1008 s.
3. Ghovorushko T, Obushna N. Sutnistj prjamykh inozemnykh investycij ta jikh klasyfikacija. *Teoriji mikro-makroekonomiky*. 2013. Vyp. 41. S. 91-99. URL:<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf>
4. Ghrynjova V.M., Kojuda V.O., Lepejko T.I., Kojuda O.P. *Investuvannja: Navchalnyj posibnyk / pid zagh. Red. D-ra ekon. Nauk, prof.. V.M. Ghrynjovoji*. 2-ghe vyd., doprav. I dop. Kh: VD «INZhEK», 2004. 404 s.
5. Danilov O.D., Ivashyna Gh.M., Chumachenjko O.Gh. *Investuvannja: navchalnyj posibnyk*. K.: «Vydavnychyj dim «Kompjuterpres», 2001. 364 s.
6. Dyba O., Levycjka V. Investycijna polityka v stymuljuvanni ekonomichnogho rozvytku // *Rynok cinnykh paperiv Ukrainy*. 2011. # 5/6. S. 29-33.
7. Duka A.P. *Teorija ta praktyka investycijnoji dijalnosti*. Investuvannja: navchalnyj posibnyk. K.: Karavela, 2007. 424 s.
8. Yegorov A.Yu. *Institutsionalizm. Investitsionnyy potentsial: formirovanie i realizatsiya*. Kharkov, 2007. 188 s.
9. Zakharin S. V. *Mekhanizm derzhavnogho reghuljuvannja inozemnogho investuvannja: monohrafija / pid red. chlen-kor. NANU, d-ra ekon. nauk M.S. Gherasymchuka*. K.: NAN Ukrainy. In-t ekonomiky, 2003. 161 s.
10. *Keyns Dzh. Izbrannye proizvedeniya: per. s angl.* M.: *Ekonomika*, 1993. 543 s.
11. Majorova T.V. *Investycijna dijalnistj: navchalnyj posibnyk*. Kyjiv: «Centr navchaljnoji literatury», 2004. 376 s.

12. Makkonnell K. R., Bryu S. L. Ekonomiks: printsipy, problemy i politika: per. s angl. 14-e izd. M.: INFRA-M, 2003. 972 s.
13. Maksymiv D. Ja. Pokrashhennja investycijnoji pryvablyvosti Ukrajinny // Innovacijna ekonomika: vseukr. nauk.-vyrob. zhurn. 2012. # 1. S. 201-203.
14. Makukha S. M. Innovacijnistj inozemnykh investycij - chynnyk modernizaciji perekhidnoji ekonomiky // Visnyk Nac. juryd. akademiji Ukrajinny im. Jaroslava Mudrogho. 2011. # 2 (5). S. 30-40.
15. Makukha S. M. Kon'junktura prjamykh inozemnykh investycij na rynku mizhnarodnykh investycijnykh resursiv // Naukovyj visn. Nac. lisotekhn. un-tu Ukrajinny. 2012. Vyp. 22.1. S. 291-294.
16. Markevych K. L. Dosvid krajin JeS u sferi inozemnogho investuvannja - krok Ukrajinny do jevropejskoho integraciji. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/DTR_ep/2009_4/files/EC409_26.pdf
17. Peresada A.A. Upravlinnja investycijnym procesom: monohrafija. K.: Libra, 2002. 472 s.
18. Peresada A.A. Investuvannja: navchalnyj posibnyk. K.: KNEU, 2004. 250 s.
19. Roghach O. Mizhnarodni investyciji: Teorija ta praktyka biznesu Vyp. nacionalnykh korporacij: pidruchnyk. K.: Lybidj, 2005. 720 s.
20. Savluk O. V. Zakordonnyj dosvid formuvannja investycijnoji pryvablyvosti rehionu // Ekonomichnyj forum. 2012. # 2. URL: http://efomm-1PSh.com/zakordonnij_dosv%D1%96d-formuvannya.html.
21. Teslja S. Prjami inozemni investyciji jak ekonomichna kateghorija, jikh sutj ta klasyfikacija // Naukovyj visnyk NLTU Ukrajinny. 2009. Vyp. 19.3. S. 131-139.
22. Fedorov Gh. O. Osoblyvosti formuvannja investycijnogho imidzhu Ukrajinny // Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadsjkogho. Kherson: Ghel'jvetyka, 2018. T. 29 (68), # 3. S. 97–102.

23. Cherep A.V. Investoznavstvo. K.: Kondor, 2006. 398 s.
24. Sharp U., Aleksander G., Beyli Dzh. Investitsii: per. s angl. M. : INFRA-M, 1997. 1024 s.
25. Dunning, J.H. Multinational Enterprises and Global Economy // Reading: Addison. Wesley Publishing Company. Chapter 3.
26. Hymer, Stephen H. The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment. MIT Press., 1976. 253 p.